

ГРАДСКА ОПШТИНА
ЗВЕЗДАРА

SAJBER NASILJE I BEZBEDNOST MLADIH

Projekat ima za cilj realizaciju Programa za mlade GO Zvezdara za period od 2022. do 2026. godine, tačka 2.8.4. Zdravlje i bezbednost mladih.

NAČINI NA KOJE INTERNET NASILNICI PRIDOBIAJU ŽRTVE

Digitalno nasilje je svaki oblik nasilja koje nastaje upotrebom digitalnih tehnologija. Internet predatori su posebna vrsta nasilnika na internetu, to su zlonamerne osobe koje koriste internet kako bi uspostavile kontakt s drugima, najčešće decom i mladima, u cilju različitih vidova zloupotrebe i seksualnog iskorišćavanja. Oni vrbuju žrtve na internetu, koje se najčešće odvija u nekoliko koraka (Vodič za digitalnu bezbednost mladih):

1. Prikupljanje informacija o potencijalnoj žrtvi. Oni posećuju različita mesta na internetu (profile na društvenim mrežama, blogove, forume, pričaonice) kako bi prikupili što više ličnih informacija o žrtvi: njenom uzrastu, polu, fizičkom izgledu, mestu življenja, osobinama ličnosti, interesovanjima, hobijima, osobama s kojima komunicira i sadržaju komunikacije.

2. Iniciranje komunikacije tako da predatori prikrivaju svoj pravi identitet, pretvaraju se da su neko drugi, najčešće vršnjaci (sličnih godina i interesovanja), skrivaju se iza lažnih imena, nadimaka, fotografija itd.

3. U početku postavljaju **uopštena i ne previše lična pitanja**, zbijaju šale i na druge načine pokušavaju da pridobiju potencijalnu žrtvu i uspostave s njom „prijateljski odnos”.

4. Kada se „zbliže” sa žrtvom, upućuju joj **direktnija pitanja**: s kog uređaja komunicira (ličnog ili zajedničkog), gde se taj uređaj nalazi, da li je sam/a u sobi, kod kuće, gde su roditelji, u koje su vreme prisutni i sl.

5. Pokazuju spremnost da saslušaju i razumeju, **pružaju bezrezervnu podršku**, stavljaju se na stranu potencijalne žrtve, laskaju, govore ono što misle da žrtva želi da čuje.

6. Kada steknu poverenje žrtve, počinju da pokazuju svoje „pravo lice”, **manipulišu i kontrolišu njeno ponašanje**. Traže precizne informacije o tome šta žrtva radi, gde i kada boravi, s kim se druži. Pokazuju negodovanje i ljutnju ukoliko ne dobiju tražene informacije.

7. Internet predatori obično traže od žrtve da im **pošalje svoje fotografije ili video-snimke** bez odeće ili u nekoj provokativnoj pozi. Neretko i sami šalju svoje fotografije (ili fotografije za koje tvrde da su njihove), video-snimke, linkove sa eksplicitnim seksualnim sadržajima, a potom traže od žrtve da ih izbriše.

8. Ucenjuju žrtvu. Kada dođu u posed ličnih sadržaja, internet predatori ucenjuju žrtvu: traže od nje sve više informacija uz pretnje da će u suprotnom obznaniti, proslediti ili javno objaviti informacije koje već poseduju ili traže upoznavanje sa žrtvom ili sastanak uživo!

OBlici I NIVOI INTERNET NASILJA

Pravilnik o protokolu o postupanju u ustanovi u odgovoru na nasilje, zlostavljanje i zanemarivanje definiše **3 nivoa nasilja** i u skladu s njima obaveze škole u postupanju. Digitalno nasilje je oblik nasilja koji može uključivati: psihološko, verbalno, socijalno kao i neke oblike seksualnog nasilja koje može biti učinjeno digitalnim putem (Vodič za digitalnu pismenost - Partneri Srbija u EU za tebe).

	PRVI NIVO	DRUGI NIVO	TREĆI NIVO
Oblici psihičkog nasilja	omalovažavanje, ogovaranje, vređanje, ruganje, nazivanje pogrdnim imenima, psovanje, etiketiranje, imitiranje, prozivanje	ucenjivanje, pretnje, nepravedno kažnjavanje, zabrana komuniciranja, isključivanje, manipulisanje	zastrašivanje, ucenjivanje uz ozbiljnu pretnju, iznuđivanje novca ili stvari, ograničavanje kretanja, navođenje na korišćenje narkotika i psihoaktivnih supstanci, uključivanje u destruktivne (kriminalne) grupe i organizacije
Oblici socijalnog nasilja	dobacivanje, podsmevanje, isključivanje iz grupe ili zajedničkih aktivnosti, favorizovanje na osnovu različitosti, širenje glasina	spletkarenje, uskraćivanje pažnje od strane grupe (ignorisanje), neuključivanje, neprihvatanje, manipulisanje, iskorišćavanje	pretnje, izolacija, maltretiranje grupe prema pojedincu ili grupi, organizovanje zatvorenih grupa koje ima za posledicu povređivanje drugih
Oblici seksualnog nasilja	dobacivanje, psovanje, lascivni komentari, širenje priča, etiketiranje, seksualno nedvosmislena gestikulacija	seksualno dodirivanje, pokazivanje pornografskog materijala, pokazivanje intimnih delova tela, svlačenje, šerovanje neprikladnih (seksualnih) slika	zavođenje od strane učenika i odraslih, podvođenje, zloupotreba položaja, navođenje, iznuđivanje i prinuda na seksualni čin, silovanje, incest
Oblici nasilja i zlostavljanja zloupotrebom informacionih tehnologija	uznemiravajuće pozivanje, slanje uznemiravajućih poruka SMS-om, MMS-om	oglašavanje, snimanje i slanje video-zapisa, zloupotreba blogova, foruma i četovanja, snimanje kamerom bez dozvole, snimanje kamerom nasilnih scena	snimanje nasilnih scena, distribuiranje snimaka i slika, dečija pornografija
Odgovornost za reagovanje	aktivnosti preduzima samostalno odeljenjski starešina, nastavnik, u saradnji s roditeljem, u smislu pojačanog vaspitnog rada s odeljenjskom zajednicom, grupom učenika i individualno.	na drugom nivou aktivnosti preduzima odeljenjski starešina, u saradnji s pedagogom, psihologom, timom za zaštitu i direktorom, uz obavezno učešće roditelja.	na trećem nivou, aktivnosti preduzima direktor s timom za zaštitu, uz obavezno angažovanje roditelja i nadležnih organa (Centar za socijalni rad, Zdravstvena služba, Policija i dr.).

BUDI DRUG

Čak 80% mladih je bilo svedok digitalnog nasilja (istraživanje Krovne organizacije mladih Srbije, 2018), što govori o njegovoj rasprostranjenosti.

Svedoci imaju ključnu ulogu u sprečavanju i zaustavljanju digitalnog nasilja. Zato, nemojte pasivno da primete informacije, već učinite sve što možete. **Pokažite solidarnost i odgovornost.**

- Nemojte se uključivati u nasilje i raspirivati loša osećanja. Prosleđivanjem ružnih poruka, smejanjem neumesnim šalama, hejtovanjem, postajete saučenicima u nasilju.
- Pružite podršku osobi koja trpi nasilje. Pomozite joj da preduzme adekvatne tehničke mere zaštite. Ohrabrite je da nasilje prijavi ili da se obrati za pomoć. Saslušajte je. Ne umanjujte njenu patnju, ne minimizirajte to što se događa (Ma nije to ništa. Trpi, ti si jak/jaka.)
- Kao svedok se obratite za pomoć odraslima (roditeljima, nastavnicima), konsultujte se, jer oni mogu da vam pomognu da preduzmete najefikasnije korake. Možda ti odrasli nemaju značajne digitalne kompetencije, ali imaju životno iskustvo i svakako mogu pomoći.
- Uputite svoje drugove i drugarice koji su iskusili digitalno nasilje besplatno i anonimno na brojeve telefona **Nacionalnog kontakt centra za bezbednost na internetu 19833**, sajt: <https://pametnoibezbedno.gov.rs/prijava-nelegalnog-sadrzaja> i mejl: bit@mtt.gov.rs; **Odeljenju za borbu protiv visokotehnološkog kriminala 011 306 2000**, sajt: <https://cuvamte.gov.rs/> i mejl: childprotection@mup.gov.rs i/ili Javnog tužilaštva 011 3601 272 i mejl: vtk@beograd.vtk.jt.rs.

Važno je da saslušáš svoje prijatelje: zašto ne žele da prijave da su žrtve nasilja, kako se osećaju. Objasni im da ne moraju zvanično da prijave nasilje, ali da je važno da razgovaraju s nekim ko bi mogao da im pomogne. Pomozi im da razmisle šta bi mogli da kažu i kome. Ponudi se da pođeš s njima ako odluče da prijave nasilje. Ako ništa ne preduzmeš, osoba se može osećati usamljeno, kao da nikoga nije briga. **Tvoja podrška može beskrajno da znači.**

Projekat sufinansira

ГРАДСКА ОПШТИНА
ЗВЕЗДАРА

Bulevar kralja Aleksandra 77, Beograd

Sajt: <https://zvezdara.rs/>. Facebook: <https://www.facebook.com/GOZvezdara>.

Izdavač: Centar za integrisane nauke, Beograd.